

1990: OS INCÉNDIOS QUE NON CESAN

Ramón Varela Díaz-Xesús Pereiras López

O ano 1990, pésie aos esforzos acometidos desde a Xunta de Galiza, mediante o denominado Plan de Loita contra os Incéndios Forestais, elaborado pola Consellería de Agricultura, e unha intensísima campaña publicitaria, volveu a ser un ano nefasto para os nosos montes: os incéndios volveron a ser negra noticia do verán.

A raíz da presentación do Plan, membros de ADEGA mantivemos unha entrevista co Conselleiro de Agricultura para facer-lle chegar a nosa preocupación diante deste atentado ecolóxi-

co ao noso meio natural e propor-lle unha serie de medidas alternativas, que considerabamos -e consideramos- necesarias para acometer con seriedade esta problemática.

Ao longo da entrevista fixemos-lle ver ao Conselleiro a esperanza que tiña ADEGA de que, logo da postura do PP no debate da ILP para a Defensa do Patrimonio Forestal Galego, o novo goberno mostrara unha actitude distinta á observada até o momento polos anteriores executivos autonómicos, pero o Plan presentaba importan-

tes lagoas que facían que, aínda representando significativos avances no tratamento presupostario, resultase insuficiente para acometer con verdadeira eficacia o problema dos incéndios forestais. O Plan era unha proposta de mínimos e da súa filosofía se traducía que os incéndios son inevitábeis. A maior partida presupostaria dos 5.294,7 millóns adicados ao Plan, ía dirixida á unha actuación limitada para a erradicación dos incéndios, a prevención practicamente se reducía a unha importante campaña publicitaria e a construción de 1.200 km. de cortalumes, e a recuperación de zonas queimadas e a actuación sobre a madeira queimada nen se mencionaban. Por outra banda, defende-se unha política forestal baseada nos monocultivos e considera-se positiva a posibilidade de instalación de plantas de celulosa en Galiza.

Logo de cuarenta minutos de diálogo, a conclusión que se obtivo foi que o presente goberno ía defender unha política continuista ao respecto dos anteriores executivos, que non se vai redactar unha lei do forestal galego e que toda esta problemática sería resolta de forma parcheada e puntual, sen elaborar plans e estratexias a longo prazo coas súas respectivas partidas presupostarias, tal e como se apuntaba na ILP.

Neste sentido, desde ADEGA defendemos que, para traballar no camiño de erradicar verdadeiramente os incéndios do noso país, ademais de outras medidas complementarias, convén mudar a resignación (ou complicidade?) que nos poderes públicos existe sobre este atentado ecolóxico que non só escandaliza ao pobo galego, senón a toda Europa. Claro que, polo menos, así consiguen que se fale deste país europeu inexistente.

Desde ADEGA pensamos que a problemática xeral do forestal galego e, en particular, dos incéndios forestais, tería que ser abordada desde as seguintes perspectivas:

1. Replantexamento da política forestal, que pase a centrar-se nas especies nobres e na protección e recuperación das masas forestais autóctonas, e que teña en conta os seguintes aspectos:

- a) *Protección inmediata das áreas de bosque caducifólio.*
- b) *Potenciamento de viveiros destas árbores que hoxe non cobren a demanda (300.000 plantas de 12 especies galegas fronte a 52 millóns doutras).*
- c) *Constitución dun banco de patróns xenéticos de calidade.*
- d) *Promoción e investigación das nosas árbores (mellora xenética, resistencia a pragas e enfermidade, ecotipos, rapidez de crecemento...).*
- e) *Revisión dos prezos das árbores nobres de viveiro, diminuíndo-os e igualando-os ás espe-*

g) Paralización das repovoacións de eucalipto, que están hoxe xa perto das 250.000 has.

h) Oposición ao aluguer dos montes para que as transnacionais planten eucaliptos.

2. Dotación presupostaría acorde coa gravidade do problema e coas perdas económicas -directas e indirectas- (valoradas no 89 en máis de 30.000 millóns de ptas., das que só a madeira queimada representa 8.500 millóns) que implica, aumentando os presupostos actuais.

3. Prioridade á prevención, seguida de alerta e detección dos incendios, dotando-as de maiores partidas presupostarias que as previstas.

4. Dotar aos concellos con medios técnicos apropiados (coches de bombeiros, emisoras, etc...) e con financiación axeitada e particular, segun as áreas de maior risco.

cies máis baratas, habilitando maiores subvencións para plantacións.

f) Diversidade forestal fronte a monocultivos, que levaría consigo tamén diversidade industrial fronte a industrias como as celulosas e as fábricas de tabuleiros.

5. Utilizar ao exército, garda civil, policía e corpos de bombeiros municipais nas tarefas de prevención, alerta, detección e extinción, en tanto non se cre unha estrutura estábel, aumentando o número de helicópteros e hidroavións na época estival.

6. Especial atención á recuperación do monte

queimado. A erosión representa, en moitos casos, maior gravidade que o incéndio en si: perda de terra, riadas, etc...

7. Medidas educativas permanentes, através de campañas nos meios de comunicación, escolas,... para resaltar a gravidade dos incéndios forestais e a urxencia da súa solución. Fomentar o interese polo monte e a necesidade da súa protección.

8. Redacción dunha Lei Forestal, en base aos acordos das Xornadas Técnicas organizadas polo Parlamento autonómico en 1986 e aos plantexamentos da ILP apoiada directamente por máis de 34.000 galegos-as e rexeitada no Parlamento por dous votos.

9. Paralización dos proxectos previstos de instalación de novas plantas de celulosa, mentres non exista unha lei forestal, pensada en galego, que contemple a diversidade forestal e recolla como finalidades do bosque, a protección, conservación e uso social, e non se teña iniciado a posta en marcha dunha política de potenciamento das plantacións de árbores autóctonas.

Infelizmente, para este ano 91 as cousas non parecen presentar-se mellor que o ano anterior, dado que as partidas dun importante presuposto, 4.819 millóns de ptas. para acometer un plan contra os incéndios moi similar ao do 90, seguen a estar descompensadas a favor da extinción: 1.000 millóns para a prevención e 3.145 millóns para a acción directa contra o lume; iso si, este ano van celebrar-se concertos de rock, organizados pola Consellería de Agricultura, para que os galegos e galegos nos sensibilicemos diante da gran pira na que se converte Galiza todos os veráns.

Os obxectivos seguen a centrar-se, aínda que logo resulten ineficaces, nas medidas de acción directa contra o lume, non hai unha prevención real contra os incéndios -fora das autopistas por meio dos montes, perdón, os cortalumes- nen recuperación das zonas queimadas anteriormente, tal e como se pudo comprobar ao longo deste último Outono-Inverno. É dicir, a historia interminábel dunha insuficiencia anunciada. ■

Para que non nos enganien:

15 verdades sobre os efectos dos eucaliptos

Ramón Varela Díaz.

PRIMEIRA: Alto consumo e água, o que conleva irregularidades no funcionamento hidrolóxico das conchas fluviais.

SEGUNDA: Importante escorrentía de água, moi superior ao dunha carballeira.

TERCEIRA: Interceptación de água moi superior a das árbores autóctonas.

CUARTA: A infiltración de água de choiva no solo é maior nunha carballeira que nun eucaliptal.

QUINTA: Os eucaliptais drenan para as fontes menos da metade do que o fan as carballeiras.

SEXTA: A erosión acentua-se nun eucaliptal comparativamente co bosque autóctono, debido á maior escorrentía superficial. Os eucaliptos non son árbores apropiadas para o control da erosión.

SÉPTIMA: A preparación do terreo para plantar esta especie conleva, si se fai con maquinaria pesada como no lixo, un forte impacto negativo con erosión moi notábel.

OITAVA: A aplicación de turnos curtos de especies de crecemento rápido conleva, despois de tres ou catro turnos, a necesidade de abonado, igual que as terras agrícolas. Os eucaliptos comportan-se como especies espoliadoras en turnos curtos.

NOVENA: Os eucaliptos compiten con outras especies botánicas, inibindo a xerminación de determinadas herbáceas e iniben o crecemento doutras.

DÉCIMA: A diversidade biolóxica diminúe nun eucaliptal con relación a unha carballeira e mesmo un pinar. Frente a 25 especies botánicas nunha carballeira, atopamos 10 nun eucaliptal e, se este é vello, o número de especies diminúe.

DÉCIMO PRIMEIRA: Na evolución dun solo os eucaliptos teñen efectos negativos, no que se refere ao microclima, humus e protección da erosión. O equilibrio do solo comeza a romper-se ao plantar esta especie.

DÉCIMO SEGUNDA: A materia orgánica acumula-se na terra e tarda en descompoñer-se, polo que favorece o inicio e propagación dos incéndios forestais.

DÉCIMO TERCEIRA: Os eucaliptos son especies pirofíticas, arden con facilidade, estenden o lume e saen beneficiadas por xerminaren nos terreos calcinados sen competencia, á vez que actúan como pioneiras ou colonizadoras, estendendo a súa superficie.

DÉCIMO CUARTA: A norma legal de separar 6 m. ao eucalipto das fincas con cultivos, non se cumpre no noso país.

DÉCIMO QUINTA: A rendabilidade económica é superior, dedicando os terreos a pastos, viña, árbores nobres... que adicando-os a monocultivos de eucaliptos.

A RECUPERACIÓN E RECICLADO DOS RESÍDUOS: UNHA URXENTE NECESIDADE

Xesús Pereiras López, Ramón Varela Díaz e Xosé Manuel López Ciprian

O abandono xeralizado e a xestión deficiente -cando existe- en materia de xestión de residuos sólidos producido pola actividade humana ven sendo unha dinámica no noso país. A recuperación e reciclado de materiais recuperábeis (papel, cartón, vidro, metais, materia orgánica, etc...) é unha asignatura que tan só ten superado anecdoticamente os concellos de Monforte (através de Caritas), Noia e Narón, e o xa famoso bairro de Coia en Vigo. O habitual é ver lixo por todas partes, vertederos incontrolados e vontades políticas que se pretenden mascarar a súa inoperancia en campañas como «mantén limpa a tua cidade», onde o receptor da mensaxe está sempre á marxe de responsabilidades institucionais: o sufrido cidadán que ten que padecer todo tipo de críticas pola súa falla de educación cívica e de colaboración, por exemplo, cos gobernos municipais.

Alguns datos da situación dos RSU en Galiza

Valla como exemplo os datos aportados polo propio Ministerio de Obras Públicas e Urbanismo (MOPU) quen reconece que, no ano 1988, no noso país a produción de residuos sólidos urbanos alcanza as 472.789 Tn/ano, das que o 58,6% (277.266 Tn/ano) é depositado en vertederos incontrolados, o 27% (128.097 Tn/ano) é depositado nos denominados «vertederos controlados» e o 14,2% (67.426 Tn/ano) é «destruído (?)» mediante o sistema de incineración. Calcula esta mesma fonte que a produción de residuos tóxicos e perigosos alcanza as 43.850 Tn/ano, das que 8.150 Tn/ano son incineradas, 7.350 Tn/ano reciben tratamentos físico-químicos e 28.350 Tn/ano son depositadas en cementerios de seguridade.

En 1988 existían no Estado 45 plantas de elaboración de compost (recuperación dos produtos

orgánicos dos residuos por meio da fermentación bacteriana para a súa posterior re-utilización como abono das terras), en tanto que, a esta altura, na Galiza non existe nengun planta.

Conseguentemente, mentres que no Estado se produce, no 1988, 746.454 Tn. de compost, en Galiza perde-se a posibilidade de recuperar moitas das nosas terras por meio deste abono «natural».

Entanto que no Estado existen, no 1988, 7.029 puntos de recollida de vidro, para a súa reciclaxe e recuperación, distribuídos en máis de 500 povoações. Esta medida beneficia a máis de 20 millóns de persoas, que xerou neste ano máis de 33 millóns de kilos de residuos de vidro. En Galiza, tan só 22 puntos, a meirande parte deles en Coia (Vigo), a pesar dos beneficios sócio-económicos e as actitudes cidadás solidárias conseguidas con esta medida.

Por outra banda, no Estado recupera-se casi o 54% do papel e cartón usados, no noso país, de forma institucionalizada, cero, podendo-se recuperar, cunha política de reciclaxe planificada, o 80% destes produtos. O potenciamento desta medida, non só contribuíria a disminuir -e eliminar- o deficit comercial e a necesidade de demanda de papel, senón que provocaría importantes beneficios ao noso país, nos seguintes niveis:

a) conservaríamos recursos forestais. Para obter unha tonelada de papel precisa-se uns 4 m³ de madeira. Este punto é de terríbel actualidade no noso país, onde os proxectos de instalación de novas plantas de celulosas, como sabemos, van condicionar negativamente o noso futuro forestal. Coa recuperación do papel e cartón usados e a celulosa producida actualmente en Lourizán, Galiza contaría cunha indústría papelera pensada no país, sen necesidade do potenciamento dos monocultivos de eucaliptos e piñeiros, contribuíndo, por ende, ao fortalecemento dunha política forestal centrada nas especies nobres autóctonas, cunha madeira de calidade, deficitária hoxe nos mercados europeos.

b) conseguiríamos un grande aforro enerxético. O procedemento de recuperación e reciclaxe destes materiais supón un aforro de enerxía do 50%. Como é sabido, se a fabricación dunha tonelada de papel normal necesita 100.000 litros de agua e consome 5.000 kilowátios/hora, a mesma cantidade de papel reciclado necesita 2.000 litros de agua e consome 2.500 kilowátios/hora.

c) lograríamos importantes aforros por diminución de lixo. O contido en peso de papeis e cartóns nos residuos urbanos representa o 20% dos residuos producidos. Se se promove unha política recuperadora destes materiais, abarataría-se o

custe e melloraría-se o servizo de recollida.

d) protexeríamos o medio ambiente. Aforrariamos cáseque o 80% de água; a contaminación atmosférica reduciría-se un 73%; as matérias en suspensión nas águas residuais non alcanzarían o 25% e os residuos sólidos producidos non alcanzarían o 39% do que produce a fabricación do papel normal.

O Plan de RSU de Adega

Ante este panorama, ADEGA elaborou un Plan de Xestión de Resíduos Sólidos Urbanos que apresentou ao Conselleiro de Ordenación do Territorio e Obras Públicas o pasado ano.

O Plan de ADEGA recollía as seguintes medidas, a executar á maior brevidade:

- 1. Recoller** o lixo no medio rural en todos os Concellos.
- 2. Eliminar** todos os vertedeiros incontrolados.
- 3. Dotar** de medios axeitados a todos os concellos: camiós, contenedores, etc.
- 4. Iniciar** un plan de recollida de vidro, para a súa posterior reciclaxe. Debería dotar-se con contenedores e servizo de recollida do vidro ás sete grandes cidades galegas no prazo do ano 1990 e nos seguintes anos promover esta práctica nas vilas.
- 5. Elaborar** un estudo para crear un plan de recuperación e reciclado do papel e cartón usados. Promover inicialmente esta recuperación nas distintas administracións públicas.
- 6. Elaborar** un plan de aproveitamento da materia orgánica dos residuos para fabricar compost.
- 7. Opoñer-se** á instalación de novas incineradoras de lixo, a fin de evitar a súa alta contaminación atmosférica, promover a recuperación de matérias primas que se queiman e aforrar enerxía.
- 8. Criar** urxentemente vertedeiros controlados provisionais mancomunados, tendo en conta o impacto ambiental e escollendo o lugar idóneo. Selar os numerosos vertedeiros que non cumpren unhas mínimas condicións sanitárias e recuperación paisaxística dos terreos afectados.
- 9. Elaborar** un plan de educación ambiental que, canalizado polos medios de comunicación e os centros de ensino, chegue a sensibilizar e concienciar a toda a poboación da necesidade de protec-

ción da natureza, da limpeza do medio, dos problemas ambientais e de saúde derivados da negativa xestión dos residuos producidos.

10. Instalar contenedores especiais para a recollida de pilas e pilas botón.

11. Elaborar medidas disuasórias para reducir o

especialmente, nas áreas de Ferrol-A Coruña; Pontevedra-Vigo; Santiago-Rias; e Lugo-Ourense.

b) Potenciar as indústrias de reciclado do vidro.

c) Potenciar as indústrias de reciclaxe de papel e cartón usados.

consumo de materias difícilmente degradábeis como plásticos, envases non retornábeis, etc.

12. Instalar zonas «pilotos» para a selección de lixo.

13. Estudar a viabilidade de transporte por ferrocarril até o vertedeiro en determinadas áreas.

Complementariamente a estas medidas de urxencia, ADEGA propuña as seguintes actuacións para o período 1990-1993:

a) Potenciar as indústrias de fabricación de compost, promovendo a súa posta en funcionamento,

No caso de non existir iniciativa privada a estes proxectos, o propio goberno galego promovería a súa instalación e, consecuentemente, a comercialización destes produtos.

d) Opoñer-se á instalación de vertedeiros para residuos químicos, radiactivos, tóxicos e perigos en Galiza.

e) Vixilar o control, xestión e eliminación dos produtos químicos e radiactivos xerados no noso país.

f) Criar unha Comisión de Seguimento da execución do Plan, onde tería que incluír-se aos grupos

de defensa ecolóxica actuanes en Galiza.

Este Plan foi valorado moi positivamente polo Sr. Cuiña, quen compartía a nosa idea de que, en boa medida, a recuperación da imaxe dunha «Galiza verde» pasaba pola eliminación dos riscos derivados dos RSU para o medio ambiente e, mesmo, para a saúde das poboacións. Non obstante, no ano 90 pouco se realizou do prometido e a situación anterior segue sen variar. Mesmo, nestes días vimos de coñecer o novo plan de RSU proposto pola COTOP e que centra a súa xestión na proposta de instalación de novas incineradoras (na Coruña e Vigo), rexeitando, semella, definitivamente as alternativas de reciclaxe.

Razóns para a oposición ás incineradoras

As desvantaxes das incineradoras, fronte á recollida selectiva de RSU, reciclaxe de papel e cartón usados, así como á elaboración de compost a partir da materia orgánica do lixo, son enormes, sobre todo se estas alternativas non se toman en consideración dentro dunha política integral de xestión dos residuos sólidos. De todos xeitos, apuntamos algúns inconvenientes que, pensamos, xustifican a inadecuación desta solución:

1. As incineradoras requiren un gran investimento, acorde coa demanda social de eliminar riscos contaminantes para o entorno e a saúde. Dada a permisibilidade dos actuais poderes políticos non cremos que se vaian coidar en exceso as medidas correctoras do impacto ambiental, polo que representa unha solución negativa para resolver esta problemática.
2. Os custes de funcionamento, debido á súa especialización, das incineradoras é relativamente alto. Os custes de mantimento e reparación das plantas son altos, dado que a equipa e a maquinaria se averían frecuentemente por arámios, metais aplastados e materias fusíbeis, abrisos e explosivos que aparecen nos residuos. Así pois, a combinación de grandes investimentos de capital, reparación e mantimento custosos, producen un coste por tonelada na xestión de reiduos maior que a doutros métodos aceptábeis, ademais de que o obxectivo final buscado é a eliminación dos residuos, non a súa recuperación.

3. A xustificación económica da eliminación de residuos por este método defende-se pola situación estratéxica das instalacións (as comarcas da Coruña e de Vigo, as de maior densidade e produción, conseguintemente, de residuos). Surxe, con isto, a dificultade para atopar, nestes entornos, un emprazamento aceptábel e que non entre en contradición coa oposición xeral das poboacións dos lugares (lembrems nestes días as protestas dos veciños de Vigo, por exemplo). O tránsito diario e continuo de camiións e outros medios de transporte de residuos resulta, entón, molesto, levando consigo un factor de risco, por exemplo, para comunidades residenciais fóra dos núcleos urbanos.

4. A incineración, basea o seu obxectivo, como dixemos, na eliminación, non na recuperación dos residuos. En debén, este método non é completo, dado que as cinzas converten-se de novo nun problema e hai que aplicar novos métodos de tratamento para a súa eliminación definitiva.

5. Por outra banda, a instalación de incineradoras de RSU pode converte-se, dado o papel asignado ao noso país no contexto europeo, nunha xustificación «que nen pintado» para eliminar residuos químicos, tóxicos, perigosos e radioactivos que sobran por todas partes e non se sabe que facer con eles. Non hai que esquecer que se está estudando diversas zonas de Galiza para instalar cimentérios de residuos tóxicos e perigosos, e que, habitualmente, as incineradoras de RSU converten-se en lugares idóneos para solucionar os problemas derivados da inexistencia de control sobre os residuos industriais.

Outras propostas sobre os RSU

Como é habitual as accións máis positivas viñeron de fóra da administración autonómica. Por unha banda, a proposta, apresentada pola Comisión de Medio Ambiente da Mancomunidade de concellos da comarca da Coruña, que é presidida polo Concello de Oleiros, de ubicación dunha planta de reciclaxe e compostaxe de RSU desta mancomunidade nos terreos da Central Termoeléctrica de Meirama (Cerceda), proxecto centrado nos obxectivos, coincidentes co movemento ecoloxista galego, de economizar materias

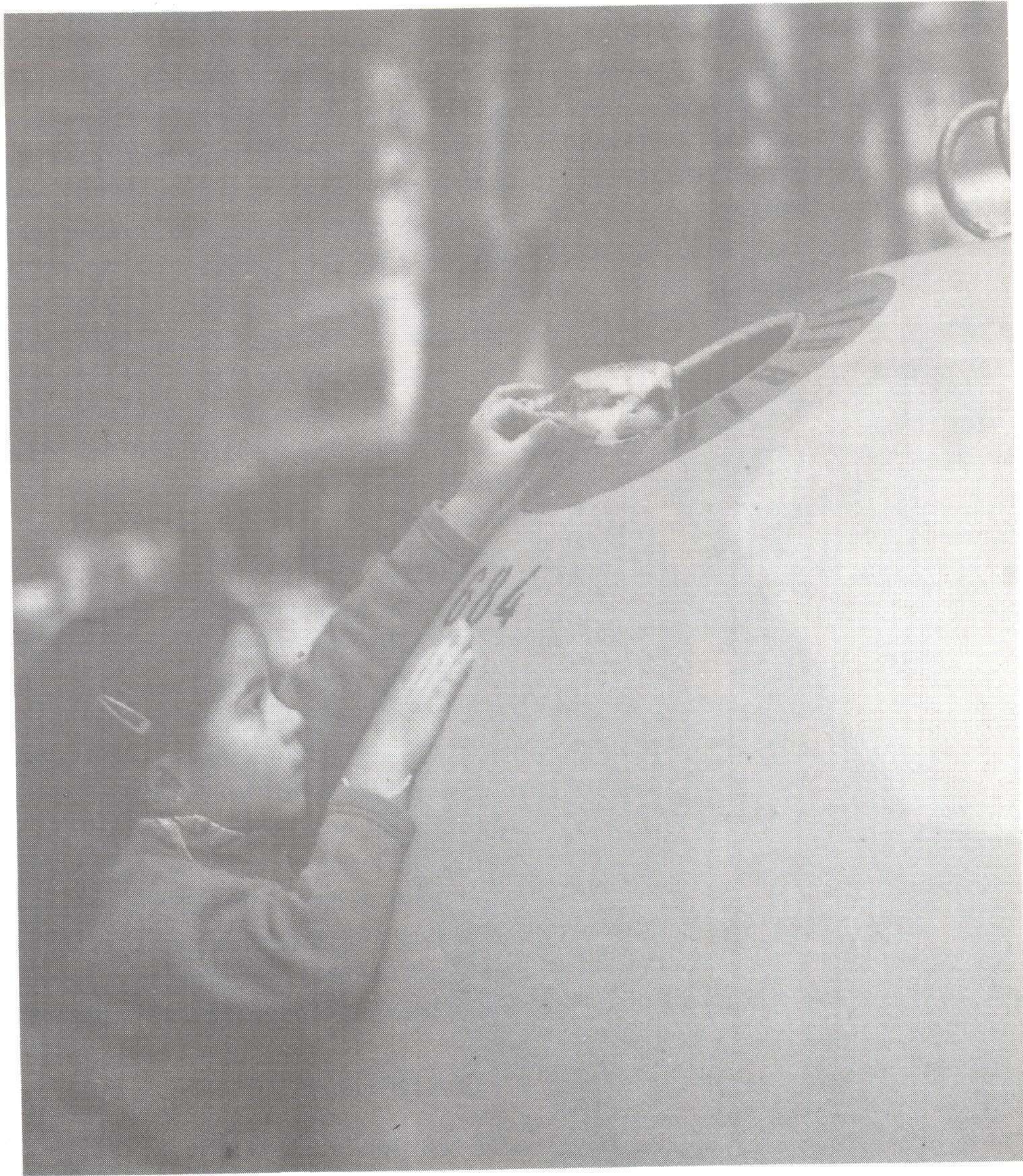
primas, de aforro enerxético, de protección do meio natural e, moi importante neste caso, de restauración do entorno. O uso do compost resultante in situ para a rexeneración dos fondos da explotación mineira actual e de canteiras actualmente abandonadas, coa idea de construír viveiros forestais de plantas autóctonas nobres, para a posterior repovoación dos nosos montes, é unha boa proba das aventaxes da recuperación dos produtos orgánicos do RSU, ademais de converter-se unha fonte indirecta de ingresos para as administracións locais, dada a súa rendabilidade e demanda, claramente competitivo co abono químico, tan perxudicial para a conservación da produtividade e equilibrio das nosas terras. Esta planta iría acompañada dun ambicioso proxecto de investigación, formación ocupacional e promoción industrial, centrado nun Centro de Educación e Divulgación da Reciclaxe de RSU.

Por outra banda, a destacar a presentación o pasado xaneiro polo Grupo Parlamentario do BNG dunha Proposición non de lei para a recollida, tratamento e aproveitamento dos residuos urbanos, centrada na necesidade de crear plantas de elaboración de compost, na oposición á instalación de novas incineradoras e no apoio á proposta da Mancomunidade de concellos da comarca da Coruña, e que complementaba outra, presentada no mes de decembro, que facía especial fincapé na necesidade de que a propia Administración autonómica iniciará unha política interna de recuperación, tratamento do papel usado e de utilización do papel reciclado na documentación e publicacións oficiais da Xunta e do Parlamento, como paso previo para unha xeneralización posterior en todas as administracións públicas e en todas as cidades e vilas do país. Infelizmente esta proposta foi recentemente rexeitada polo voto do grupo maioritario no Parlamento, nunha decisión non exenta de paradoxa, xa que se votou en contra da proposta, pero, segun o portavoz do PP, «isto non supón que estexamos en contra nen moito menos»

Neste días coñecemos tamén a iniciativa dos estudantes da Facultade de Xeografía e Historia da Universidade de Santiago encamiñadas á recollida selectiva do papel e á potenciación do uso do papel reciclado nas súas actividades,

completada pola creación, por parte da Axencia Municipal de Desenvolvemento do Concello de Santiago, dunha empresa de reciclaxe de papel.

É un feito o aumento da sensibilidade cara á problemática medioambiental no noso país por parte da poboación, é un feito, tamén, que cada vez son maiores os sectores contrarios á actual políti-

ca de xestión dos RSU por parte da Administración (lembre-se a conflituosidade pola ubicación e eficacia dos vertedeiros «controlados» en múltiples concellos do país), é, en definitiva, un feito que o tratamento e recuperación dos residuos sólidos urbanos supoñen unha urxente necesidade para a calidade de vida e o equilibrio do noso meio natural. ■

VIVER SEN NUCLEARES: UNHA INICIATIVA LEXISLATIVA POPULAR DO MOVEMENTO ECOLOXISTA E ANTINUCLEAR DO ESTADO

Máis de cen organizacións ecoloxistas e antinucleares integrantes da Coordinadora Estatal Antinuclear (CEAN) acordaron o ano pasado promover unha Proposición de Lei de peche das centrais nucleares do Estado español, através dunha Iniciativa Lexislativa Popular. Esta campaña esta sendo apoiada no noso país por meio da actividade conxunta dos grupos integrantes na Asemblea De Grupos Ecoloxistas e Naturalistas de Galiza (AGENG), a dous niveis: divulgación dos obxectivos perseguidos coa mesma e recollida de asinaturas de apoio ao texto da ILP.

ADEGA, consciente da importancia desta campaña e do esforzo que supón a recollida de medio millón de asinaturas de apoio a este proxecto de vivir sen nucleares, que recolle o sentimento xeralizado non só de Galiza e dos diferentes povos do Estado, senón, sen dúbida algunha, de todo o Planeta, quer prestar as páxinas da súa revista para incluír os dous documentos que están a servir de base a esta campaña antinuclear: o texto da Proposición de Lei e o Informe, elaborado pola Comisión Promotora da ILP, intitulado «Dez boas razóns para pechar as nucleares».

Proposición de Lei de peche das centrais nucleares

Exposición de motivos

A enerxía nuclear está en crise en todo o mundo. As dramáticas consecuencias dos accidentes de Harrisburg e Chernobyl, os riscos para a saúde das persoas, o problema irresolto dos residuos, a falla de rendabilidade destas instalacións e unha opinión pública cada día máis contraria ao seu

uso, son factores desta crise. Un bon número de países desenvolvidos renunciou á produción nuclear de electricidade sen que o seu nivel de benestar se vexa mermado. Este é o caso de seis dos doce países da Comunidade Europea. Entre eles están Dinamarca, que ademais de posuír a renda per cápita máis alta da CEE, produce a enerxía máis barata, e Italia que, aínda consumindo 1,5 veces a electricidade do Estado español, pechou as súas centrais en 1987 tras un referendo. Non son casos únicos. Austria, Australia e Nova Zelandia tampouco producen electricidade de orixe nuclear. Hoxe pode dicirse sen exaxeración que a enerxía nuclear se volveu un peso delo, incluso para aqueles que a impulsaron.

O peche das centrais nucleares é unha necesidade urxente. O risco de novos accidentes multiplica-se día a día, como demostra o exemplo de Vandellós I. A cantidade de residuos, complicando a solución, incrementando o seu custe e acrecentando a hipoteca do futuro; en relación a este tema, é imperativo o desmantelamento do cementerio nuclear de El Cabril, así como o supeditar a creación de novos cementerios nucleares ao peche das centrais. A crise ambiental do noso tempo exige en breve un cambio no modelo enerxético, baseado na participación cidadá en cada nacionalidade e rexión, que abra as portas a unha nova forma de desenvolvemento ecoloxicamente fundada.

Na sua virtude,

ARTIGO PRIMEIRO

Renuncia-se á produción e importación de electricidade de orixe nuclear en todo o territorio do Estado español. Por conseguinte,

1.- *Non se iniciará a construción de nengunha nova central nuclear.*

2.- Renunciará-se a obter electricidade de orixe nuclear naquelas plantas, inicialmente concebidas como centrais nucleares, que contan coa autorización de construción (Lemoiz I e II, Valdecaballeros I e II, e Trillo II) submetidas actualmente a moratória.

ARTIGO SEGUNDO

Fica proibida a importación, exportación e tránsito de substancias e equipas de xeración de electricidade de orixe nuclear, tanto se foron producidos neste como en terceiros Estados.

DISPOSICION ADICIONAL PRIMEIRA

O Goberno apresentará ao Parlamento no prazo máximo e improrrogábel de seis meses un plan de peche e desmantelamento urxentes de todas as centrais nucleares, comezando polas de primeira xeración -Zorita e Garoña- para continuar polas restantes.

DISPOSICION ADICIONAL SEGUNDA

Autoriza-se ao Goberno para que no prazo máximo e improrrogábel de seis meses dite as normas necesarias para o desenvolvemento do disposto na presente Lei e a punificación dos seus infractores.

DISPOSICION ADICIONAL TERCEIRA

Para levar a cabo o plan de peche e destamentamento creará-se unha comisión de seguimento da que formarán parte entidades ecoloxistas e asociacións cidadás.

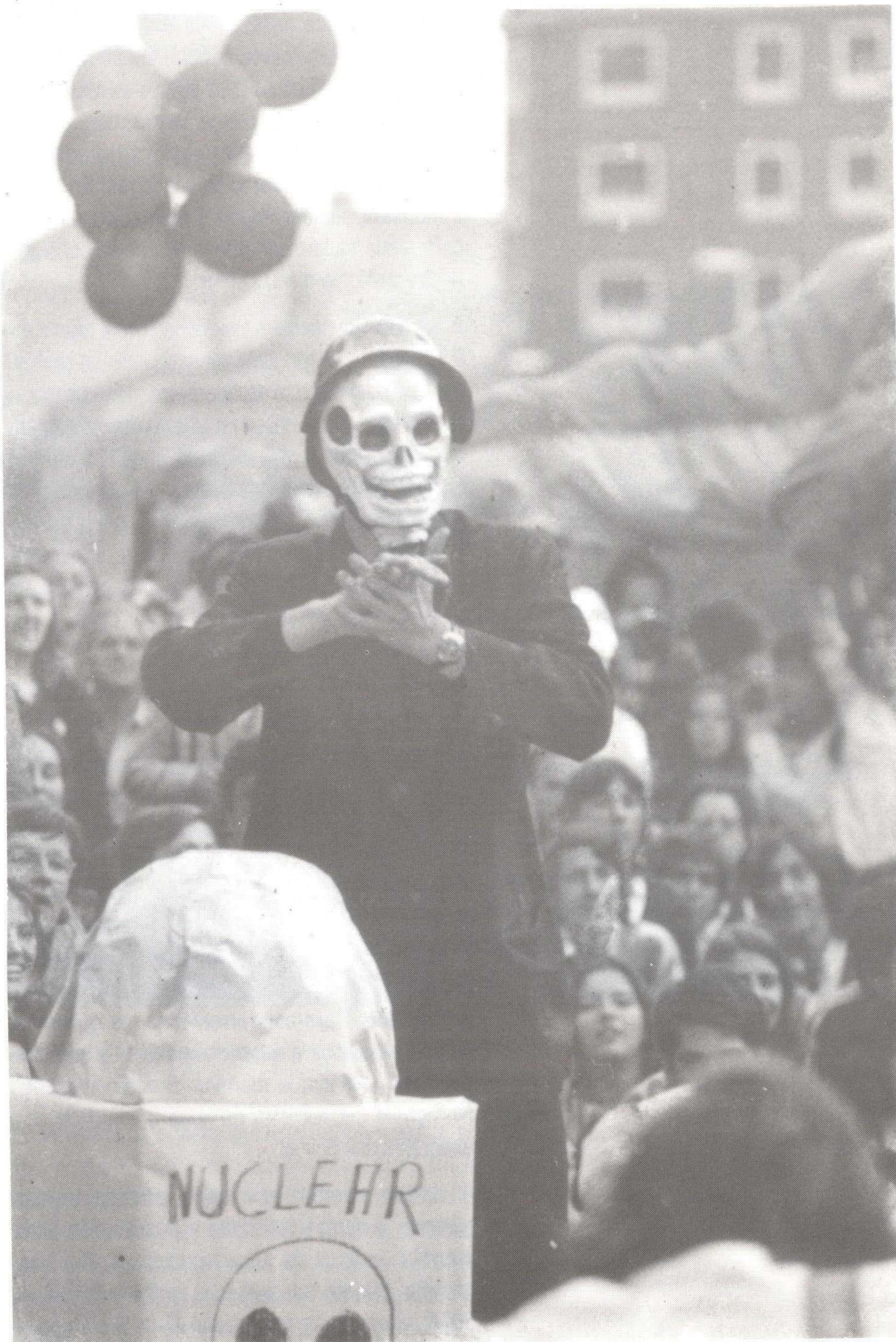
DISPOSICION DERROGATORIA

Fican derogadas todas aquelas disposicións de igual ou inferior rango que se opoñan ao disposto na presente Lei.

**Informe:
Dez boas razóns
para pechar as nucleares**

A xeración de electricidade a partir da fisión nuclear é un dos erros tecnolóxicos, ecolóxicos e económicos máis graves do noso tempo. Lonxe de asegurar o noso benestar, converteu-se nunha importantísima fonte de malestar. En interese de xeracións vindeiras, e do mundo que estamos

obrigados a legar-lles, urxe acabar con ela. A Comisión Promotora da presente Lei de Iniciativa Lexislativa Popular considera que a renúncia á

produción de electricidade de orixe nuclear é moralmente imperiosa e economicamente posíbel, polas seguintes razóns:

1. Todas as actividades da industria nuclear xeran contaminación radiactiva, e a radiobioloxía demostrou que nengunha dose é inócua. A vida radiactiva de moitos elementos prolonga-se durante miles de anos, a súa liberación ao meio ten efectos acumulativos e multiplica-se nos seres vivos. Antes de que os seus efectos se manifesten en forma de tumores canceríxenos, poder transcorrer décadas, as malformacións hereditarias poden aparecer en xeración sucesivas. En suma: a industria nuclear impón á poboación un risco para a súa saúde, sen que nunca se lle consultara directamente o seu parecer.

2. As centrais nucleares producen unha gran cantidade de residuos radiactivos, criando un problema que permanece irresolto: quen pode garantir a seguridade dese material altamente radiactivo durante decenas de miles de anos? Quen vai facer-se cargo da súa custódia e vai custeá-la? O problema non é propiamente técnico, senón ético: ten dereito a nosa xeración a deixar esa terríbel herdanza ás que nos sucederán? Esta é unha razón fundamental para pechar canto antes todas as centrais nucleares: mentres sigan en explotación continuarán xerando residuos que aumentarán a hipoteca para as xeracións futuras.

3. O entorno ve-se afectado polas consecuencias que poderían derivar-se, tanto de un desastre natural como, particularmente, de un acto deliberado de extorsión ou sabotaxe de carácter bélico ou golpista. Como con uns poucos kilogramos de plutonio é relativamente fácil construír unha bomba nuclear, a indefensión ante tais ameazas pode levar á sociedade a eleger entre seguridade e liberdade. Para contrarrestá-las, os gobernos ven-se inclinados a adoptar medidas de carácter policial e militar que merman dereitos cidadáns. No debate nuclear está en xogo a liberdade e a soberanía dos povos.

4. Nacida a bomba atómica, a industria nuclear alimenta á bomba facilitando a proliferación horizontal e vertical de armas nucleares. Por ese camiño a India conseguiu a arma nuclear en 1974, sospeita-se que podan té-la Sudáfrica e Israel, e poderían facer-se con ela máis de cuarenta Estados: Iraque, Irán, Libia, Exeipto. Siria, Pakistán, Brasil, Arxentina, México, Chile, Canadá, Taiwán, Corea do Sul, Xapón, Filipinas e

case todos os países do Leste e Oeste de Europa. Esta presunción converte aos reactores nucleares en cavalos de Troia, tal como demostraron os bombardeos do centro nuclear iraquiano de Tamuz en 1980 e 1981. Unha discusión séria sobre os custos da opción nuclear debe contemplar tamén os relacionados coa defensa, a paz e a liberdade dos cidadáns.

5. Aos riscos do funcionamento normal engaden-se os de calquer erro, fallo ou imprevisto mecánico ou humano. A historia da industria nuclear está salpicada de incidentes e accidentes. Verdadeiras catástrofes como as de Windscale (Gran Bretaña) en 1957, Harrisburg (Estados Unidos) en 1986, demostraron cal é o alcance do risco que a industria nuclear obriga a asumir. A magnitude de un accidente nuclear grave non resiste comparación posíbel: os efectos perdurarán durante xeracións. A negativa das compañías de seguros a cubrir os riscos de accidentes nucleares fala por si propia.

Chernobyl causou a morte inmediata de 31 persoas. Máis de 100.000 deberon emigrar. Perto de 50.000 km² de terras quedarán improdutivas durante medio século ou máis. Un millón e medio de persoas quedaron afectadas por radiacións de alto nivel, e o número probábel de cancros nos próximos 70 anos pode alcanzar o medio millón. Chernobyl demostrou que os efectos de un accidente nuclear non coñecen fronteiras. A medida que a idade media dos reactores aumenta, incrementa-se tamén a probabilidade de accidentes. O ocorrido o 19 de outubro de 1989 en Vandellós I só é un primeiro aviso. O único seguro das centrais nucleares é a súa inseguridade. Non queremos centrais máis seguras, queremos estar seguros sen centrais nucleares.

6. Unha vez esgotada a súa vida útil, as propias centrais nucleares serán imesos residuos que a sociedade deberá custodiar durante decenas de anos. Non existen precedentes de desmantelamento de reactores nucleares de gran potencia, nen de almacenamento seguro das súas partes máis contaminadas de radiactividade. Pero deberán manter-se ailladas durante xeracións, e nunca até agora a tecnoloxía pudo garantir que unha estrutura permancera intacta durante tanto tempo. Esa hipoteca xa non pode eliminar-se.

Pero a sua carga pode aminorar-se pechando o parque nuclear antes de que alcance o máximo nivel de irradiación.

7. As reservas mundiais de uránio son limitadas. Os promotores da indústría nuclear pretendían solucionar a escasez de uránio aproveitábel con unha segunda era de reactores rápidos «superxeradores», que proporcionarían máis material fisí-

Pero, incluso así, resultaron completamente infundados. As constantes avarias, as protestas dos veciños, as advertencias de moitos científicos e as accións do movemento antinuclear obrigaron a establecer maiores medidas de seguridade. Os custos de construción dispararon-se, as demoras aumentaron, as frecuentes paradas diminuíron a utilización efectiva, mermando a ren-

bel dos que consumiran. Pero tamén resultaron os máis perigosos. Os enormes problemas do seu control dispararon o custo até facé-lo completamente disparatado. Era un verdadeiro mito económico, e en todas as partes están-se abandonando xa os plans de superxeración para o futuro. Pero iso implica que a xeración eléctrica nuclear ten os anos contados.

8. A indústría nuclear non superou a proba do mercado. O dilema seguridade e rendabilidade levou-na até a quebra. Os prezos aos que se pensaba obter electricidade só tomaron en conta unha moi pequena parte dos custos e dos riscos.

dabilidade e levando ao retraimento do investimento privado.

A demanda de enerxía prevista tamén é exaxerada. A subida do prezo do petróleo puxo fin á correlación tabu entre crecemento económico e consumo enerxético: con menos enerxía obtemos os mesmos bens que antes. O consumo de electricidade aínda aumentou menos do previsto. Desde 1975 a crise estendeu-se ao negocio electronuclear. Os encargos caeron en picado, e abandonaron-se multitude de proxectos. A clave do futuro está no aforro e a diversificación das fontes de enerxía. As centrais nucleares só serven para

producir electricidade nuclear cada vez máis cara. A crise económica da industria nuclear é, no fondo, unha crise de necesidade, de credibilidade e de lexitimidade.

Onde contou coa protección do Estado, como en Franza ou no Estado español, o negocio nuclear sobreviveu mellor e segue constituindo un poderosísimo grupo de presión. Pero a costa de un exceso de capacidade de xeración, do abandono doutras alternativas, sacrificando o aforro e convertindo a electrificación nun imperativo. En vez de satisfacer unha necesidade real, as compañías eléctricas buscan suscitá-la nun mercado cautivo. A fixación das tarifas eléctricas trasladou ao consumidor os custes dunha má xestión. Como resultado, o modelo enerxético español encontra-se entre os máis ineficientes, despilfarradores e absurdos.

9. A renúncia a producir electricidade nuclear é economicamente viábel e ventaxosa se nos encamiñamos cara a un outro modelo enerxético. En todos os países desenvolvidos, a metade ou máis do consumo enerxético é demanda de calor, e máis de un terzo é-o de combustíbeis líquidos para transporte. Calquer central nuclear desperdicia dous terzos da enerxía en forma de calor residual. Só o terzo restante se aproveita como electricidade. Pero os usos que requiren electricidade son enormemente limitados. Un sistema máis diversificado, baseado en convertidores múltiples, de pequena escala e adaptados aos usos concretos que satisfacen necesidade reais, permitiría alcanzar cotas de maior benestar, consumindo moitos menos recursos.

Por exemplo: unha central nuclear de 1.000 Mw. pode substituír-se por paneis solares, ou por coxeradores a gas, ou un mellor aillamento térmico, ou por equipamentos máis eficientes, que permitan aforrar 10 kw en 100.000 edificios, ou 2 kw en medio millón. Pero a protección desmedida que o Estado outorga aos intereses monopolistas das compañías eléctricas, e a súa desatención doutras alternativas, prolonga artificialmente a vixencia de un modelo caduco que permite a uns poucos obter grandes beneficios a costa de grandes perxuízos para a sociedade, e grandes danos á Natureza.

Necesitamos un novo modelo enerxético acorde cos tempos. Despois de Chernobyl, o mundo empezou a plantexar-se o abandono definitivo da xeración nuclear de electricidade. A consciencia da gravidade planetaria do deterioro medioambiental obriga a acelerar a reconversión ecolóxica das formas de obter e utilizar enerxía. E a nova crise do Oriente Medio volveu a recordar que a paz, liberdade, a equidade, e a soberanía dos povos penden da opción entre manter unha orde ecolóxicamente irracional ou, máis alá do despilfarro, dirixir os esforzos cara ás enerxías renovábeis.

Por estas razóns o proxecto de lei que presentamos insta ao goberno a elaborar un plan de peche e desmantelamento urxentes das centrais nucleares que contan con permiso de explotación, renunciando a producir electricidade nuclear nas que están suxeitas a moratória, e renunciando tamén a construír no futuro nengunha nova central nuclear. Agora é o momento do cambio. Agardar só aumentará a súa dificultade e o seu custe no futuro.

10. Este proxecto de lei presenta-se ao Congreso dos Deputados pola vía da iniciativa legislativa popular por un motivo importante. A imposición da opción electronuclear foi, desde o comezo, unha historia anti-democrática. Apoiada polo poder do diñeiro e do propio Estado, logrou vencer. Pero case nunca converceu. As decisións de abandoná-la sempre foron, en cambio, profundamente democráticas, baseadas no exercicio real da soberanía popular e a miúdo coa participación directa dos cidadáns. Os referendos de Austria en 1978 e Itálica en 1987 son un bon exemplo.

O novo modelo enerxético que necesitamos exige, á súa vez, unha ampliación do exercicio real da democracia. A opción nuclear só podía impor-se contra a vontade popular. Unha opción ecolóxica só será posíbel, se fomenta a participación cidadá e a soberanía real en cada lugar, cada rexión e cada nacionalidade. Por esta razón as persoas, os grupos e entidades cívicas antinucleares que damos o noso apoio a este proxecto de lei presentámolo ao Congreso dos Deputados através do único resquicio de democracia directa que contempla o actual ordenamento político español.

ASOCIACIÓN PARA A DEFENSA ECOLÓXICA DE GALIZA (ADEGA)

Apdo. de Correos núm. 1.183. 15080 A Coruña

FOLLA DE INSCRIPCIÓN

SÓCIA/O NÚM.

Nome e Apellidos

Enderezo Núm. Piso

Teléfono

Localidade

Natural de Provincia de

Data de Nacemento Profesión

D.N.I.

Cuota Sócia/o: 750 ptas. ao trimestre.

Suscripción revista (4 números): 1.200 ptas.

COLABORA CON ADEGA, FAI-TE SÓCIA/O

A Coruña, a de de 199

Banco Sucursal

Localidade

Conta Núm.

Titular

Estimados Sres.;

Prego a Vdes. que até novo aviso fagan efectivos á ASOCIACIÓN PARA A DEFENSA ECOLÓXICA DE GALIZA (ADEGA), con cárego a miña conta os recivos que trimestralmente e ao meu nome lles presente a devandita Asociación.

Saúda-os atentamente,

Asdo.

Por favor, remita esta carta a ADEGA, para que unha vez anotada a faga seguir ao Banco.

Conecta cos enderezos ou apartados de correos:

A CORUÑA : 1.183

A ESTRADA : R/ Lagartóns, s/n

FERROL : Mosteirado, 11 - Franxa - Mugar dos

LUGO : 405

MARIN : 91

OURENSE : 439

SANTIAGO : R/ Touro, 21-2º

VIGO : 920